

Boeken

Boeken met voetnoten, daar heb ik een hekel aan. Cijfertjes in de tekst en dan onder aan de pagina's in letterkorps 6 bijeengebracht, of, nog irritanter, verzameld achter in het boek. Ik sla ze bij voorkeur over. De paradox is echter dat media die links bieden naar internet, er wél in slagen mijn aandacht vast te houden en die naar 'het tweede scherm' te leiden. Waar de papieren voetnoot afleidt, voegt de digitale voor mij toe. De enige verklaring die ik ervoor heb, is dat de digitale weg zoveel korter, aantrekkelijker, actueler en dynamischer is.

Zo heb ik, met het boek naast de pc, zitten genieten van de *CANON maatschappelijke opvang*, een onderdeel van de online *Canon Sociaal Werk*. Dat is een imposant project dat in 2007 van start ging en nu vijftig vensters telt. Een nooit eindigende onderneming, want de geschiedenis loopt immers altijd door. Zoals de samenstellers zeggen: hoe meer er op komt te staan, hoe groter ook de weerklank én de kritiek vanwege omissies. Respons die ze overigens van harte toejuichen.

De *CANON maatschappelijke opvang* is nu dus als segment van die grote online canon zowel digitaal als in print beschikbaar. De site is een uitgebreide digitale versie van het boek, met foto's, links, literatuur, studieopdrachten, filmpjes en actualiteit. Een voorbeeld van dat laatste: in het boek staat een portret van de Drentse koloniën van de Maatschappij van Weldadigheid in Veenhuizen, op de site lees je de meest recente pogingen van de provincie Drenthe en de gemeente Noordenveld om het complex op de werelderfgoedlijst te krijgen.

Dak- en thuislozen

'Ontheemd en thuisloos zijn is onlosmakelijk verbonden met de menselijke cultuur. Het is de onvermijdelijke keerzijde van sociaal gedrag, gemeenschapsvorming

Digitale voetnoten bij de geschiedenis

Inge Crul

CANON maatschappelijke opvang,
Vereniging Canon Sociaal Werk

Isbn 9789081981903. www.canonopvang.nl;
www.canonsociaalwerk.nl

en verstedelijking.' Zo begint het introductiehoofdstuk van het boek, waarin haarfijn geschetst wordt dat er niets nieuws onder de zon is. Er zijn altijd mensen geweest die buiten de sociale groep vallen. Dak- en thuisloos, door pech, ziekte, vlucht. Of soms uit eigen keuze.

Beeldvorming

De beeldvorming is eveneens van alle tijden. Evenals de reacties uit de maatschappij. Kort samengevat: het is een 'schippen tussen twee reflexen: tussen afkeer en barmhartigheid', aldus Jos van der Lans namens de redactie in het inleidende hoofdstuk. 'Vragende vreemden worden, zeker als zij in aantal toenemen, snel gezien als een bedreiging van de openbare

orde. Tegelijkertijd doen zij een beroep op barmhartigheid, op mededogen.' Van der Lans constateert dat het ook nu maar al te vaak een kwestie is van 'eigen daklozen' eerst en 'liever geen vreemde snuiters', geen rondzwervende asielzoekers of dakloze Oost-Europeanen. Maar tegenover dat gevoel staat ook dat er altijd mensen en instellingen zijn geweest die zich het lot van de ontheemden aantrokken en hun dak, bed, bad en brood boden.

Vensters

De 24 vensters van de canon geven stuk voor stuk een blik op de geschiedenis van de zorg voor de dak- en thuislozen. Daarbij is het ook de bedoeling om net als bij de 'grote' digitale canon deze historie niet bij het oud vuil te laten belanden. In de woorden van de samenstellers: de sociale professionals en andere betrokkenen moeten het gevoel krijgen dat ze deel uitmaken van een geschiedenis die de moeite van het vertellen waard is.

Al in de middeleeuwen waren er opvangtehuizen, maar de *CANON maatschappelijke opvang* start om praktische redenen van overzichtelijkheid in de negentiende eeuw. Dat begint in 1822 met Veenhuizen en eindigt in 2010 via de komst van de Wmo met Social Inclusion Games. De reis voert onder andere langs het Leger des Heils, opvang van verslaafden, Hulp voor Onbehuisden, een Woonschool, de FIOM, Blijfvan-mijn-lijfhuizen, het Groot Walenburgs Vuilharmonisch Orkest, vluchtelingen en de daklozenkranten. Het is een boek vol digitale voetnoten en het is een site vol links om nog meer tot je te nemen. Om in te bladeren en van te leren. En om te beseffen dat actuele vraagstukken eigenlijk herhaalde oude problemen in een nieuw jasje zijn.